

ЛІТЕРАТУРА

1. Пильтій О.В. Сучасні концепції та підходи до визначення державно- приватного партнерства. URL: http://www.ukrppp.com/images/stories/PPP_Concept_2011.pdf
2. Public-Private Partnerships: In Pursuit of Risk Sharing and Value for Money. 2008. 142 p.
3. Макаренко М.В. Державно-приватне партнерство як інструмент підвищення конкурентоспроможності регіонів. *Економіка і держава*. 2014. №8. С. 14-18.
4. Шевченко Б. О. Відносини партнерства в контексті трансформаційних змін державного управління в умовах глобалізації. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2015. № 1/7(21). С. 12-17.
5. Recommendation of the Council on Principles for Public Governance of Public-Private Partnerships (2012). OECD. 28p. URL: <http://www.oecd.org/governance/budgeting/PPP-Recommendation.pdf>
6. Сільське господарство України за 2016 рік. Статистичний збірник. Київ: Держаналітінформ. 2017. 246 с.
7. Что будет с молоком от населения? *Infagro*. URL: infagro.com.ua/chto-budet-s-molokom-ot-naseleniya/

REFERENCES

1. Pyl'tyay O.V. Contemporary concepts and approaches to the definition of public-private partnership. URL: http://www.ukrppp.com/images/stories/PPP_Concept_2011.pdf
2. Public-Private Partnerships: In Pursuit of Risk Sharing and Value for Money (2008). – 142 p.
3. Makarenko M.V. Public-private partnership as a tool for improving the competitiveness of the regions. *Ekonomika i derzhava*. 2014. №8. pp. 14-18
4. Shevchenko, B. O. Relationship of partnership in the context of transformational changes in public administration in a globalized world. *Tekhnologichnyy audit ta rezervy vyrobnytstva*. 2015. № 1/7(21). pp. 12-17.
5. Recommendation of the Council on Principles for Public Governance of Public-Private Partnerships (2012). – OECD. – 28 p. URL: <http://www.oecd.org/governance/budgeting/PPP-Recommendation.pdf>
6. Agriculture of Ukraine for 2016. The Statistical Yearbook. K. : Derzhanalitinform. 246 p.
7. Chto budet s molokom ot naselenyya? *Infagro*. URL: infagro.com.ua/chto-budet-s-molokom-ot-naseleniya/

УДК 502/504

НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

Череп А.В., д.е.н., професор, Зубачова В.І.

*Запорізький національний університет**Україна, 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

abcdf@znu.edu.ua

Статтю присвячено дослідженню ефективності політики ресурсозбереження в Україні. Виконано аналіз енергоємності економіки. Планування ресурсозберігаючої діяльності держави як важеля забезпечення життєдіяльності суб'єктів господарювання і держави. Проаналізовано: підходи щодо визначення поняття й сутності «ресурсозбереження», функції ресурсозбереження в ринковій економіці. Розглянуто основні чинники та напрями ресурсозбереження. Значну увагу приділено оцінці соціо- еколого-економічної ефективності ресурсозберігаючих заходів і аспектам формування еколого-економічного механізму управління. Проаналізовано стан ресурсозбереження в розвинених країнах світу і в Україні. Відображено основні наукові трактування терміну «ресурсозбереження». Зіставлено проблеми оцінки економічної ефективності ресурсозбереження з урахуванням соціальних та екологічних факторів. Сформовано організаційну структуру управління ресурсозбереженням із метою управління процесами ресурсозберігаючого розвитку. Розроблено схему ресурсозберігаючого потенціалу, передумови розвитку ресурсозберігаючих процесів у вітчизняній економіці. Досліджено життєвий цикл ресурсу. Проведено оцінку ефективності мотивації ресурсозберігаючих заходів на макроекономічному та регіональному рівнях. Виділено заходи щодо зниження втрат ресурсів на об'єктах промислового виробництва та житлово-комунального господарства; нові методи переробки вторинних ресурсів; заходи з підвищення надійності систем транспортування ресурсів; доцільного кооперування робітників, яке забезпечує зростання продуктивності праці, а також ефективність витрачання грошових коштів,

які знаходяться в розпорядженні об'єктів господарювання. Фактичне ресурсозбереження визначається як частина економічно доцільного потенціалу, який залежить від зусиль і зацікавленості споживачів у здійсненні ресурсозберігаючих заходів. Автор акцентує увагу на структурній перебудові економіки країни в напрямі підвищення ресурсоефективності виробництва.

Ключові слова: ресурсозбереження, природні ресурси, енергоємність, життєвий цикл ресурсу, кваліфікаційна ознака.

НАУЧНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РЕСУРСОСБЕРЕЖЕНИЯ

Череп А.В., д.э.н., профессор, Зубачева В.И.

Запорожский национальный университет

Украина, 69002, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66

Статья посвящена исследованию эффективности политики ресурсосбережения в Украине. Выполнен анализ энергоемкости экономики. Планирование ресурсосберегающей деятельности государства как рычага обеспечения жизнедеятельности субъектов хозяйствования и государства. Проанализированы: подходы к определению понятия и сущности «ресурсосбережение», функции ресурсосбережения в рыночной экономике. рассматриваются основные факторы и направления ресурсосбережения. Значительное внимание уделено оценке социо эколого-экономической эффективности ресурсосберегающих мероприятий и аспектам формирования эколого-экономического механизма управления. Проанализировано состояние ресурсосбережения в развитых странах мира и в Украине. Отражены основные научные трактовки термина «ресурсосбережение». Сопоставлены проблемы оценки экономической эффективности ресурсосбережения с учетом социальных и экологических факторов. Сформирована организационная структура управления ресурсосбережением с целью управления процессами ресурсосберегающего развития. Разработана схема ресурсосберегающего потенциала, предисловия развития ресурсосберегающих процессов в отечественной экономике. Исследован жизненный цикл ресурса. Проведена оценка эффективности мотивации ресурсосберегающих мероприятий на макроэкономическом и региональном уровнях. Выделение мероприятий по снижению потерь ресурсов на объектах промышленного производства и жилищно-коммунального хозяйства; новые методы переработки вторичных ресурсов; мероприятия по повышению надежности систем транспортировки ресурсов; целесообразного кооперирования рабочих, которое обеспечивает рост производительности труда, а также эффективность расходования денежных средств, находящихся в распоряжении объектов хозяйствования. Фактическое ресурсосбережения определяется как часть экономически целесообразного потенциала, который зависит от усилий и заинтересованности потребителей в осуществлении ресурсосберегающих мероприятий. Автор акцентирует внимание на структурную перестройку экономики страны в направлении повышения ресурсоэффективности производства.

Ключевые слова: ресурсосбережение, природные ресурсы, энергоемкость, жизненный цикл ресурса, квалификационный признак.

SCIENTIFIC AND ECONOMIC PRINCIPLES OF RESOURCE SAVING

Cherep A.V., Doctor in Economics, professor, Zubachova V.I.

Zaporizhzhya National University

Ukraine, 69002, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66

The article is devoted to research of efficiency of the resource saving policy in Ukraine. An analysis of the energy intensity of the economy is carried out. Planning resource-saving activity of the state as a lever of ensuring the vital functions of economic entities and the state. Analyzed: approaches to the definition of the concept and essence of "resource conservation", functions of resource conservation in a market economy. consider the main factors and directions of resource conservation. Considerable attention is paid to the assessment of the socio-ecological and economic efficiency of resource-saving measures and aspects of the formation of the ecological-economic mechanism of management. The state of resources saving in the developed countries of the world and in Ukraine is analyzed. The main scientific interpretations of the term "resource conservation" are shown. The problems of estimation of economic efficiency of resource saving are taken into account taking into account social and environmental factors. The organizational structure of resource saving management has been formed in order to manage the processes of resource-saving development. The scheme of resource-saving potential, preamble of resource-saving processes development in the national economy is developed. The life cycle of the resource is investigated. An estimation of efficiency of motivation of resource-saving measures on the macroeconomic and regional levels is conducted. Identification of measures to reduce the loss of resources at industrial production facilities and housing and communal services; new methods of recycling of secondary resources; Measures to improve the reliability of transportation systems; expedient co-operation of workers, which ensures the growth of labor productivity, as well as the efficiency of spending funds available at the disposal of facilities. Actual resource conservation is defined as part of economically feasible potential, which depends on the efforts and interest of consumers in implementing resource-saving measures. The author focuses on the structural reorganization of the country's economy in the direction of increasing resource efficiency of production.

Key words: resource conservation, natural resources, energy intensity, life cycle of the resource, qualification attribute.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Надмірно висока енергоємність економіки України, що критично залежить від значних об'ємів споживання традиційного органічного палива – природний газ – 44%, нафта – 17%, вугілля – 22% для потреб виробництва та життєзабезпечення громадян, посилюється тим, що тепер імпортуються за надто високими для нашої держави цінами. Отже, створюється загроза для економічного потенціалу підприємств та природного потенціалу.

Ситуація, що склалася у сфері використання ресурсів, характеризується гострою потребою проведення ресурсозберігаючих заходів, спрямованих на впровадження сучасного обладнання, застосування технологічних інновацій та управлінських ноу-хау.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Науково-економічні засади ресурсозбереження досліджували вчені С. І. Дорогунцов та Ю. І. Пітюренко («Розміщення продуктивних сил України») [1], В. С. Іфтемичук («Генеza ринкової економіки») [2], Л. Д. Липницький, Б. Н. Кушнірович, І. М. Сотник («Аналіз складових мотивації ресурсозбереження в Україні») [3], А. Ф. Хижняк та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Теоретична розробка сутності поняття «ресурсозбереження», визначення основних напрямів раціоналізації енерговикористання в державі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ресурсозбереження є одним із ключових напрямів У політиці управління сучасними підприємствами. Проте для того, щоб його можна було адекватно імплементувати в загальну систему менеджмента на фірмі, потрібне чітке розуміння сутності цього поняття. Виходячи з того, який сенс вкладає той чи інший управлінець в цей термін, власне і залежить ефективність упровадження ресурсозбереження.

Великий тлумачний словник трактує поняття «ресурси», як «кошти, цінності, запаси, можливості, джерела коштів, доходів». Свою чергою категорія «ресурси підприємства» тлумачиться як «кошти, можливості, цінності, запаси підприємства, джерела її доходів, що забезпечують стабільну роботу підприємства в напрямках її діяльності й одержання прибутку» [4, с. 159]. Сам термін «ресурсозбереження» був уведений до наукової лексики в середині 80-х років ХХ ст. [5]. На сучасному етапі варто виділити два підходи до його трактування. Відповідно до першого підходу, прихильниками якого є С. І. Дорогунцов, Ю. І. Пітюренко, Я. Б. Олійник та ін., «ресурсозбереження – це прогресивний напрям використання природно-ресурсного потенціалу, що забезпечує економію природних ресурсів та зростання виробництва продукції при тій самій кількості використаної сировини, палива, основних і допоміжних матеріалів. Основні стратегічні напрями ресурсозбереження можуть бути зведені до таких: комплексне використання сировинних і паливних ресурсів; упровадження ресурсозберігаючої техніки й технології; широке використання в галузях обробної промисловості вторинної сировини» [1, с. 57]. Отже, згідно з першим підходом, ресурсозбереження являється будь-якою діяльністю, спрямованою на охорону навколишнього середовища. По суті він передбачає орієнтацію на «консервування» природних ресурсів, яка тісно пов'язана з категорією природноресурсного потенціалу (ПРП). Сучасне трактування ПРП зводиться до визначення його як сукупності виявлених і придатних для використання природних ресурсів при даному рівні розвитку виробництва (у світі, країні, регіоні, на локальному рівні).

Другий підхід є більш широким і стверджує, що ресурсозбереження передбачає раціональне використання усіх без винятку ресурсів, включаючи природні. Серед авторів другого підходу щодо його трактування є С. Мочерний, В. Іфтемичук, Л. Липницький, Н. Кушнірович, І. М. Сотник, А. Хижняк та ін. Так, на думку І. М. Сотник, «під ресурсозбереженням слід розуміти наукову, виробничу, організаційну, комерційну, інформаційну та іншу діяльність, спрямовану на забезпечення мінімальної витрати речовини й енергії на всіх стадіях

життєвого циклу в розрахунку на одиницю кінцевого продукту, виходячи з існуючого рівня розвитку техніки і технології і з найменшим впливом на людину і природні системи» [3, с. 54]. В. Іфтемічук трактує ресурсозбереження, як «.. систему заходів, спрямованих на найбільш раціональне і ефективне використання всіх видів ресурсів, їх скорочення на одиницю корисного ефекту. Ресурсозбереження є важливою умовою вирішення соціальних і виробничих проблем розвитку суспільства» [2, с. 325]. Як зазначає Н. Конищева, «процес ресурсозбереження передбачає ефективне використання всіх видів виробничих ресурсів та грошових коштів. Крім того, зростання ресурсозбереження означає підвищення ефективності використання виробничого потенціалу на основі раціонального використання речових елементів процесу виробництва, доцільного кооперування робітників, який забезпечує зростання продуктивності праці, а також ефективність витрачання грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні об'єктів господарювання» [6, с. 133].

Отже, перший підхід до трактування сутності «ресурсозбереження» на основі концепції охорони природних ресурсів має право на існування, проте, на наш погляд, доцільно використовувати саме другий підхід, оскільки він є більш комплексним та відповідає сучасному етапу розвитку економічних відносин.

Мета ресурсозбереження, на думку авторів [7; 8; 9], може бути досягнена у випадку виконання низки завдань, а саме:

- проведення ефективних заходів раціонального використання виробничих ресурсів;
- застосування нової техніки і технологій для досягнення ресурсозберігаючого ефекту;
- досягнення за деякими видами ресурсів негативного приросту ресурсоемності;
- виділення коштів на природоохоронну діяльність;
- заміна первинних матеріалів і ресурсів вторинними;
- створення індустрії переробки відходів виробництва та споживання.

Ресурсозбереження є перспективним напрямом економічного розвитку, оскільки при цьому забезпечується збалансованість соціальної, екологічної та економічної складових життєдіяльності суспільства.

Мельник Л.Г., вивчаючи економіку природних ресурсів, визначив основні принципи, які необхідно застосовувати для реалізації ресурсозберігаючої діяльності:

- а) забезпечувати планомірне прогнозоване зростання показників якості життя;
- б) сприяти зростанню соціальної справедливості в суспільстві шляхом підвищення загального добробуту, оскільки ресурсозбереження не означає обмеження прав на достатнє задоволення потреб окремих верств і категорій населення, а також суспільства загалом;
- в) гарантувати необхідні потреби нинішнім і майбутнім поколінням на рівні, що відповідає гідній якості життя;
- г) сприяти відновленню природних ресурсів у межах простого й розширеного відтворення;
- д) стимулювати пошук штучних матеріалів як заміників природних ресурсів;
- е) забезпечувати зниження негативного антропогенного впливу на довкілля [10, с. 101].

Основними функціями ресурсозбереження в ринковій економіці є:

- економічне прогнозування якості довкілля, яке передбачає його оцінку під впливом конкретної політики ресурсозбереження;
- розроблення стратегії ресурсозберігаючої діяльності та детальних програм із охорони довкілля й раціонального використання природних ресурсів у народногосподарському комплексі країни; планування ресурсозберігаючої діяльності та розроблення різних видів перспективних і поточних планів, які охоплюють планування бюджетів ресурсозберігаючих проектів, визначення джерел їх фінансування; установлення відповідності або невідповідності якості довкілля вимогам законодавства;

- формування організаційної структури управління ресурсозбереженням із метою управління процесами ресурсозберігаючого розвитку;
- екологічний моніторинг, який охоплює спостереження за станом довкілля, проведення обліку наявності, якості та витрат природних і інших видів ресурсів підприємствами й організаціями;
- контроль за реалізацією процесів ресурсозбереження;
- екологічна освіта та виховання суспільної свідомості, які необхідні для формування зміни культури споживання ресурсів [10, с. 104].

Розглянувши та проаналізувавши різні підходи до визначення економічної сутності категорії «ресурсозбереження», можна дійти висновку, що більшість науковців визначає ресурсозбереження як комплекс технічних, економічних, організаційних заходів, спрямованих на раціональне використання ресурсів та забезпечення зростаючих потреб у них переважно за рахунок економії. Отже, ресурсозбереження трактується, в першу чергу, як спосіб, метод господарювання.

На нашу думку, враховуючи сучасні тенденції економічного розвитку, ресурсозбереження – це такий метод господарювання, за якого раціональне використання всіх ресурсів підприємства обов'язково супроводжується впровадженням ресурсозберігаючих технологій та прийняттям ефективних управлінських рішень стосовно них.

Напрями ресурсозбереження класифікують за такими ознаками:

- 1) за видами ресурсів, що зберігаються. Ресурсозбереження поділяється на матеріало-, водо-, енерго-, трудо-, фондозбереження, збереження фінансових, інформаційних та інших видів ресурсів. Така кваліфікаційна ознака характеризується певною специфікою, що дозволяє сформулювати комплекс ресурсозберігаючих заходів, які забезпечують найвищу віддачу вкладених коштів;
- 2) за змістом процесів, що відбуваються. Ресурсозбереження розглядається у двох напрямках: раціональне використання ресурсів і їх економія. Раціональне використання ресурсів – це максимальна ефективність використання ресурсів у виробничому процесі при сучасному рівні розвитку техніки та технології, які забезпечують зниження техногенного впливу на довкілля. Економія ресурсів – це скорочення питомих витрат ресурсів на виробництво одиниці продукції [11, с. 9]. Економія ресурсів є кількісним показником раціоналізації використання (споживання) залежно від сфери діяльності підприємства. Вона може бути прямою, непрямую та мати структурну форму.

Пряма економія ресурсів одержується в результаті прямого скорочення обсягу витрат на одиницю виробленої продукції. Непряма економія пов'язана зі сферою реалізації готової продукції та формується за рахунок раціоналізації розташування, зберігання виробничих і товарних запасів і використання вторинних ресурсів.

Структурна економія може бути в межах однієї галузі або економіки країни. Вона досягається за рахунок переходу від ресурсоємної структури економіки (галузі) до менш ресурсоємної шляхом розвитку ресурсоефективних виробництв і випуску ресурсоефективних видів продукції.

Залежно від можливостей реалізації їх розглядають як потенційне, так і фактичне ресурсозбереження. Потенційне ресурсозбереження підприємства визначається як кількісна та якісна оцінка результатів, які може забезпечити ресурсозберігаючий проект при оптимальному поєднанні засобів, що його забезпечують [10, с. 105]. Ресурсозберігаючий потенціал галузі – це різниця між гіпотетичними обсягами ресурсоспоживання, необхідними для реалізації поставленої мети соціально-економічного розвитку на технологічній основі, та за умови впровадження нових технологій.

Існують три види ресурсозберігаючого потенціалу – теоретичний, технічний та економічний [10, с. 107].

Таблиця 1 – Види ресурсозберігаючого потенціалу

№ з/п	Вид	Зміст
1	Теоретичний потенціал ресурсозбереження	характеризується максимальною економією ресурсів, яка може бути одержана шляхом ліквідації всіх видів втрат ресурсів у галузі, на підприємстві
2	Технічний потенціал	частина теоретичного потенціалу, яка визначається максимальними технічними можливостями ресурсозбереження
3	Економічно доцільний потенціал ресурсозбереження	частина технічно можливого потенціалу, яка може бути освоєна при достатніх обсягах капіталовкладень.

Фактичне ресурсозбереження визначається як частина економічно доцільного потенціалу, який залежить від зусиль і зацікавленості споживачів у здійсненні ресурсозберігаючих заходів.

Чим вищим є рівень впровадження ресурсозберігаючих заходів (від локального до глобального), тим масштабнішими є результати.

Ресурсозбереження на стадії видобутку сировини передбачає використання родовищ корисних копалин, стимулювання впровадження ресурсозберігаючих технологій видобутку сировини, переробку відпрацьованої породи та вилучення із неї корисних компонентів, залучення нетрадиційних і альтернативних джерел енергії, поліпшення рівня використання трудових, фінансових та інших видів ресурсів.

За масштабами ресурсозбереження можна поділити на глобальне, народногосподарське, регіональне, галузеве та локальне (рівень підприємства) (рис. 1) [10, с. 107].

За обсягами фінансування та результатами ресурсозбереження буває маловитратним та великовитратним.

Маловитратне ресурсозбереження охоплює ресурсозберігаючі заходи, що спрямовані на ліквідацію існуючих непродуктивних втрат ресурсів і енергії, швидко окупаються та не потребують значних фінансових коштів.

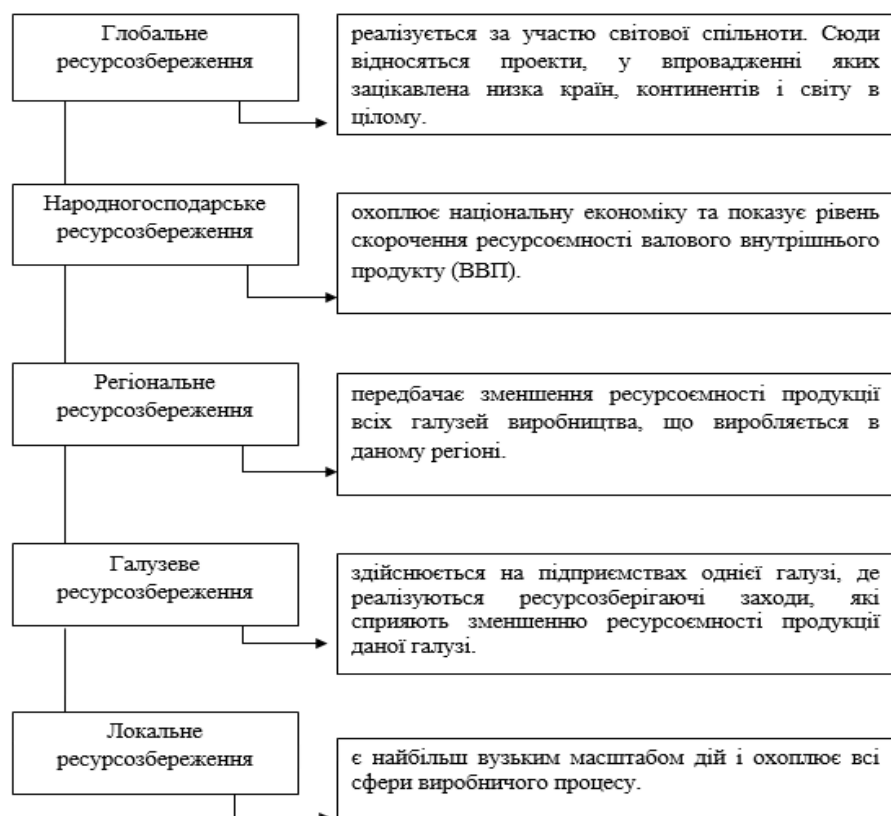

Рис. 1. Види ресурсозбереження за масштабами

Життєвий цикл ресурсу охоплює низку стадій (рис. 2) [12, с. 105-106]. Стадія переробки сировини охоплює ресурсозберігаючі технології переробки та комплексне використання як сировини, так і відходів.

Стадія виробництва продукції складається з таких етапів: впровадження ресурсо- та енергоефективних технологій виробництва продукції, оновлення основних виробничих фондів, застосування нових методів і прийомів праці, автоматизація та комп'ютеризація виробництва та виготовлення продукції з високими споживчими показниками.

Стадія споживання ресурсу передбачає проведення широкомасштабних заходів із реструктуризації економіки в таких напрямках:

- зменшення питомої ваги ресурсоємних і водночас збільшення частки наукоємних галузей;
- впровадження стандартів ресурсоспоживання, на підставі науково обґрунтованих норм витрат ресурсів;
- економічне стимулювання раціонального споживання ресурсів;

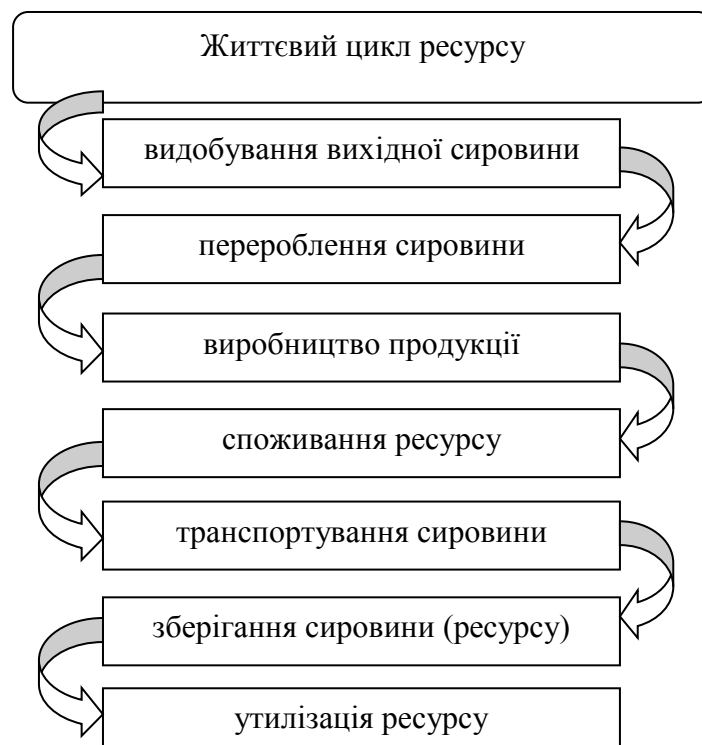

Рис. 2. Життєвий цикл ресурсу

- перехід від споживання ресурсів до споживання послуг, які надаються цим ресурсом.

Стадія транспортування сировини охоплює низку заходів, які спрямовані на скорочення втрат ресурсів під час транспортування; зменшення природних втрат ресурсів, освоєння нових ресурсозберігаючих технологій транспортування, ізоляцію, герметизацію транспортних систем.

Стадія зберігання ресурсу передбачає такі ресурсозберігаючі заходи:

- а) скорочення обсягів і витрат зберігання ресурсів;
- б) зменшення втрат під час зберігання;
- в) упровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій зберігання сировини.

Стадія утилізації ресурсу передбачає розвиток і впровадження технологій переробки вторинних ресурсів, утилізацію невикористаних відходів промислового та комунального господарства, використання відходів одних галузей в інших; установлення стандартів обов'язкового мінімального вмісту вторинної сировини в товарній продукції.

Усі заходи можна розділити на такі підгрупи [10, с. 112]: заходи щодо зниження втрат ресурсів на об'єктах промислового виробництва та житлово-комунального господарства; нові методи переробки вторинних ресурсів; заходи з підвищення надійності систем транспортування ресурсів.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи, слід зазначити, що великовитратне ресурсозбереження передбачає структурну перебудову економіки країни в напрямі підвищення ресурсоефективності виробництва. Однак ці заходи потребують великих інвестицій. У світовій практиці маловитратне ресурсозбереження формує базу для реалізації великого ресурсозбереження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розміщення продуктивних сил України: навч.-метод. Посіб. для самост. вивч. дисц. / С. І. Дорогунцов, Ю. І. Пітюренко, Я. Б. Олійник та ін. Київ: КНЕУ, 2000. 364 с.
2. Іфтемичук В.С., Григорьев В.А., Манилич М.І., Шутак Г.Д.. Генеза ринкової економіки. Київ: Магнолія плюс, 2004. 688 с.
3. Сотник І.М. Аналіз складових мотивації ресурсозбереження в Україні. *Наук. вісник СумДУ. Серія Економіка*. 2009. №1. С. 104-111.
4. Андрушків Б.М., Вовк І.П., Вовк Ю.Я., Паляниця В.А., Погайдак О.Б., Стойко І.І. Ресурсономіка: теоретичні та прикладні аспекти. Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2012. 456 с.
5. Рибалко Л.П. Сучасні підходи до трактування сутності поняття ресурсозбереження. URL: <http://ekhneu.org.ua/content/suchani-pidhodi-do-traktuvannya-sutnosti-ponyattya-resursozberezhennya>.
6. Конищева Н.И. Управление ресурсосбережением на предприятиях новых форм хозяйствования. Донецк: ИЭП НАН Украины, 1994. С. 133-144.
7. Веклич О.А. Теоретико-концептуальные основы "экологической" характеристики ресурсосбережения. *Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва*. 2000. Вип. 1. Суми: СумДУ. С. 17-25.
8. Методи оцінки екологічних втрат / Мельник Л.Г., Карінцева О.І., Шапочка М.К., Балацький О.Ф. та ін. Суми. ВТД Університетська книга, 2004. 288 с.
9. Половникова С.Ю. Ресурсозбереження в розширеному відтворенні трансформаційної економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Дніпропетровськ, 2003. 30 с.
10. Мельник Л.Г., Сотник І.М., Чигрин О.Ю. Економіка природних ресурсів. навч.посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 346 с.
11. Таран В.А., Богатырев А.В. Ресурсосбережение – новый символ социально-экономического и научно-технического прогресса. *Машиностроитель*, 2003. № 12. 8-19 с.
12. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядичев та ін. Тернопіль: Астон, 2016. 392 с.

REFERENCE

1. Placement of productive forces of Ukraine: Teach. - method. manual for self. learn dists / S.I.Doroguntsov, Yu.I. Piturenko, Ya.B. Oliynyk and others. Kiev. KNEU, 2000. 364 p.
2. VS Iphtemichuk, VA Grigoriev, MI Manilich, GD Shuffle Genesis of the market economy. Kiev. Magnolia Plus, 2004. 688 p.
3. Sotnik I.M. Analysis of the components of motivation of resource conservation in Ukraine. sciences Sumy Sumy Series Economics. 2009. №1. P. 104-111.
4. Andrushkov BM, Vovk IP, Vovk Yu.Ya., Palyanitsa VA, Pogaydak OB, Stoyko I.I. Resourceonomy: theoretical and applied aspects. Ternopil: Terno-graf LLC, 2012. - 456 p.
5. Rybalko L.P. Modern approaches to the interpretation of the essence of the concept of resource conservation. URL: <http://ekhneu.org.ua/content/suchani-pidhodi-do-traktuvannya-sutnosti-ponyattya-resursozberezhennya>.
6. Konishcheva N.I. Management of resource saving at enterprises of new forms of management. Donetsk EPE NAS of Ukraine, 1994. P. 133-144.
7. Veklych O.A. Theoretical and conceptual foundations of "ecological" characteristics of resource saving. 2000th edition 1. Sum. SSU P. 17-25.
8. Methods of estimation of ecological losses / Melnyk LG, Karintsev OI, Shapochka M.K., Balatsky O.F. and other Sumy. VTD University Book, 2004. 288 p.

9. Polovnikova S.Yu. Resource saving in the extended reproduction of the transformational economy of Ukraine: author's abstract. dis for obtaining sciences. Degree Candidate econ sciences Dnipropetrovsk. 2003. 30 p.
10. L.G.Melnyk, I.M.Sotnik, O.Yu.Chigrin. Economics of natural resources. tutorial Sumy: University book. 2010. 346 p.
11. VA T aran, AV Bogatyrev Resource saving is a new symbol of socioeconomic and scientific and technological progress. 2003. No. 12. 8-19 p.
12. Economics of the environment and natural resources: monograph / Yu.V. Dzyadikevich and others. Ternopil Aston, 2016. 392 p.

УДК 338.45:658.713(477.64)

ЛІЗИНГ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Череп А.В., д.е.н., професор, Ільченко Д.А.

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

11diana1198@gmail.com

У статті наведено загальні відомості про лізинг. Визначено сутність лізингу, його види, мету та характеристики. Визначено переваги фінансового лізингу над оперативним. Наведено інформацію про обсяги надання послуг фінансового лізингу за 2005-2016 роки. В Україні і в Запорізькій області лізинг є мало поширеною підприємницькою діяльністю через його порівняну новизну, брак досвіду і недосконалість законодавчої бази. Визначено останні події в економічній сфері в Запорізькій області пов'язані з лізинговою діяльністю. Розглянуто купівлю комунальним підприємством «Запоріжелектротранс» 35-ти автобусів через систему фінансового лізингу та виокремлено наслідки купівлі автобусів. Оскільки в Запорізькій області сконцентровано багато промислових підприємств, стає все більш важливим опанування нових видів залучення основних засобів виробництва. Проаналізовано динаміку розвитку лізингу в Україні з 2005 до 2016 рік. Визначено обсяги надання фінансовими компаніями послуг фінансового лізингу в Україні з 2005 до 2016 року. Проаналізовано, які галузі в Україні є найбільшими споживачами послуг лізингу у 2017 році. Наведено вартість договорів фінансового лізингу за галузями. Визначено перспективи розвитку лізингової діяльності на промислових підприємствах Запорізької області. Розглянуто успішну лізингову діяльність, що здійснюється національною акціонерною компанією «Укragролізинг». Визначено переваги лізингу для лізингодержувачів, лізингодавців і для держави. Розглянуто дані промислових підприємств і обладнання, устаткування, запчастини, транспорт, яке вони можуть придбати чи віддати в лізинг для своєї діяльності. Проаналізовано випуск ПАТ «Мотор Січ» вертольоту власного виробництва. Запропоновано перспективу розвитку лізингу на прикладі ПАТ «Мотор Січ». Порівняно загальний обсяг лізингових угод в Україні і в країнах Європейського Союзу. Визначено глобальні наслідки лізингової діяльності та проблеми розвитку лізингу в Україні. Перераховано комплекс заходів з активізації лізингової діяльності підприємствами Запорізької області і України загалом.

Ключові слова: лізинг, лізингодавець, лізингодержувач, промислове підприємство, оренда.

ЛИЗИНГ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ

Череп А.В., д.э.н., профессор, Ильченко Д.А.

*Запорожский национальный университет
Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

В статье приведены общие сведения о лизинге. Определена сущность лизинга, его виды, цели и характеристики. Определены преимущества финансового лизинга перед оперативным. Приведена информация об объемах предоставления услуг финансового лизинга за 2005-2016 годы. В Украине и в Запорожской области лизинг является малораспространенной предпринимательской деятельностью из-за сравнительной новизны, нехватки опыта и несовершенства законодательной базы. Определены последние события в экономической сфере в Запорожской области связаны с лизинговой деятельностью. Рассмотрена покупка коммунальным предприятием «Запорожелектротранс» 35-ти автобусов через систему финансового лизинга и указаны последствия покупки автобусов. Поскольку в Запорожской области сконцентрировано много промышленных предприятий, становится все более важным освоение новых видов привлечения основных средств